

Zöldtakarmány rozs: termesztés, betakarítás és takarmányozás

Zöldtakarmány rozs: miért lehet fontos része a tavaszi tömegtakarmány-bázisnak?

A zöldtakarmány rozs, más néven zöldrozs vagy szilázsrozs, az egyik legkorábban betakarítható őszi vetésű tömegtakarmány-növény. Gyors tavaszi fejlődése, jó alkalmazkodóképessége és jelentős biomassza-képző képessége miatt különösen érdekes lehet a szarvasmarhatartó gazdaságok számára.

A rozs nem csupán abrak- vagy szemtermésre alkalmas. Megfelelő fajta és termesztéstechnológia mellett kiválóan beilleszthető a tömegtakarmány-termesztésbe is. A Primag kínálatában jelenleg több, kifejezetten zöldtakarmányozási célra ajánlott, fémező rozsfajta található.

Miért érdemes zöldtakarmány rozst termesztetni?

A zöldtakarmány rozs egyik legfontosabb előnye az időzítés. Ősszel elvetve a tél folyamán nyugalmi állapotban van, tavasszal azonban gyors növekedésnek indul. Ennek köszönhetően olyan időszakban biztosíthat zöldtömeget, amikor a legtöbb tavaszi vetésű tömegtakarmány még nem áll rendelkezésre.

Ez különösen fontos lehet azokban a gazdaságokban, ahol a takarmányozási rendszerben nagy szerepet kap a saját előállítású tömegtakarmány.

A rozs további előnye a jó télállóság és alkalmazkodóképesség. A Primag szakmai kínálata szerint a rozs hideg- és szárazságtűrő is kedvező, és gyengébb termőképességű talajokon is versenyképes növény lehet.

A zöldrozs legfontosabb értéke: a korai tavaszi tömegtakarmány

A szarvasmarhatartásban a takarmányozási rendszer egyik kihívása, hogy a tavaszi időszak elején még kevés friss, nagy tömegű takarmánynövény áll rendelkezésre.

A zöldtakarmány rozs ezt az időszakot segíthet áthidalni.

Megfelelő fejlettségi állapotban a rozs nagy mennyiségű zöld biomasszát képes képezni, és zöldtakarmányként, szenázs vagy szilázs alapanyagaként, illetve bizonyos rendszerekben legeltetésre is használható. A Primag egyes fajtáinál kifejezetten zöldtakarmány- vagy szilázs célú hasznosítást jelöl meg.

A zöldrozs további előnye, hogy korai betakarítása után a terület még felhasználható következő kultúra termesztésére. A Primag termesztéstechnológiai összefoglalója szerint megfelelő körülmények között akár április közepi betakarítással is lehet számolni, amely után tavaszi növény vetése következhet.

Ez a vetésforgó és a területkihasználás szempontjából komoly előny lehet.

A megfelelő fajta kiválasztása kulcsfontosságú

Nem minden rozs ugyanarra a célra való.

Ha zöldtakarmányozásban gondolkodsz, érdemes olyan fajtát választanod, amelynek zöldtömegképző képessége, fejlődési dinamikája és betakarítási ideje illeszkedik a gazdaságod takarmányozási rendszeréhez.

A Primag kínálatában például külön zöldtakarmányként ajánlott fajták mellett olyan rozsok is elérhetők, amelyek kettős hasznosításúak, vagyis zöldtakarmány- és abrakcélra is termesztethetők.

A választásnál érdemes figyelembe vened:

- a kívánt betakarítási időt,
- a zöld- és szárazanyaghozamot,
- a bokrosodóképességet,
- a télállóságot,
- a talajadottságokat,
- a vetésforgót,
- a hasznosítás módját,
- valamint azt, hogy csávázott vagy csávázatlan vetőmagot szeretnél-e használni.

A Primag jelenlegi kínálatában többek között korai és középkorai, zöldtakarmány célra ajánlott fajták is megtalálhatók, például Bonfire, Dankowskie Diament, KJA szilázsrozs, Powergreen, Protector és Ryefood.

Mikor érdemes betakarítani a zöldtakarmány rozst?

Ez az egyik legfontosabb kérdés, mert a rozs esetében a hozam és a takarmányminőség között kompromisszumot kell kialakítani.

A növény fejlődésével nő a betakarítható biomassa mennyisége, ugyanakkor a fehérjetartalom és az emészthetőség általában csökken, miközben a rosttartalom növekszik.

A szakmai ajánlások általában a hasban lévő kalász, vagyis a bugázás előtti kalászhányási/boot állapot körüli betakarítást tekintik olyan pontnak, ahol a hozam és a takarmányminőség kedvező egyensúlya elérhető.

A rozs esetében azonban ez a megfelelő betakarítási ablak meglehetősen rövid lehet. A növény tavasszal gyorsan fejlődik, ezért a területet rendszeresen figyelni kell. Néhány napos késés is érzékelhető változást okozhat a takarmány beltartalmi értékében.

Nem érdemes tehát kizárólag a maximális zöldtömegre törekedni. A cél az állatállomány igényeihez igazított megfelelő betakarítási időpont megtalálása.

Zöldrozs, szenázs vagy szilázs?

A [zöldtakarmány rozs](#) többféle módon hasznosítható. A betakarított növény készülhet belőle zöldtakarmányként, illetve tartósított formában szenázs vagy szilázs is.

A tartósításnál különösen fontos a betakarításkori szárazanyag-tartalom, a megfelelő aprítás, tömörítés és az oxigén kizárása. A cél a gyors és megfelelő tejsavas erjedés, amely stabil, jól tárolható takarmányt eredményez.

A betakarítás időpontját ezért nemcsak a növény fenológiai állapota, hanem a tartósítási technológia és az állatállomány takarmányozási igénye alapján is meg kell tervezni.

A takarmány tényleges beltartalmi értékét célszerű laboratóriumi vizsgálattal ellenőrizni, különösen akkor, ha a zöldrozs jelentős részarányt képvisel az állatok napi adagjában.

Zöldtakarmány rozs a vetésforgóban

A rozs korai betakaríthatósága miatt nemcsak takarmányozási, hanem területkihasználási szempontból is érdekes növény.

Egy jól megtervezett rendszerben az őszi vetésű zöldrozs tavasszal betakarítható, majd megfelelő talaj-előkészítés után követheti például kukorica vagy más tavaszi vetésű növény.

Ez különösen akkor lehet előnyös, ha a gazdaságban a takarmánytermelés mellett a termőterület lehető legjobb kihasználása is cél. A Primag is kiemeli a rozs korai betakaríthatóságát és az ezt követő tavaszi vetés lehetőségét.

Mire figyelj zöldtakarmány rozs vetése előtt?

A sikeres termesztés nem a vetőmag zsákjának kinyitásával kezdődik, hanem a hasznosítási cél meghatározásával.

Először dönts el, hogy zöldtakarmányt, szenázst vagy szilázst szeretnél előállítani. Ezután válassz az adott célhoz és a termőhelyedhez megfelelő fajtát.

A vetésnormát mindig a választott fajta ajánlása és a tervezett hasznosítás alapján határozd meg. A Primag kínálatában például jelentős különbségek vannak az egyes zöldtakarmány rozsfajták ajánlott vetőmagnormái között, ezért nem célszerű egyetlen általános kg/ha értékkel számolni.

A megfelelő fajta + megfelelő vetésidő + megfelelő tápanyagellátás + pontos betakarítás együtt adja a jó eredményt.

Gyakori kérdések a zöldtakarmány rozsról

• Mikor kell elvetni a zöldtakarmány rozst?

A zöldtakarmány célú őszi rozs vetési ideje fajta- és termőhelyfüggő. Általánosságban az őszi vetés optimális időszakában kell elvetni, de a konkrét vetésidőt mindig az adott fajta ajánlása alapján érdemes meghatározni.

• Mikor lehet betakarítani a zöldrozszt?

A megfelelő betakarítási idő a hasznosítás céljától függ. Jó minőségű takarmány előállításához általában a kalászhányás előtti, úgynevezett boot állapot körüli időszakot célszerű megcélózni.

• Miért nem érdemes túl későn betakarítani?

Mert a növény érésével nő ugyan a hozam, de csökkenhet a fehérjetartalom és az emészthetőség, miközben nő a rostos szár aránya.

• Alkalmas a rozs szilázs készítésére?

Igen. A zöldtakarmányként termesztett rozs megfelelő technológiával tartósított tömegtakarmányként is hasznosítható. A Primag kínálatában külön szilázsrozs célra ajánlott fajta is szerepel.

- **Minden rozs alkalmas zöldtakarmánynak?**

Nem feltétlenül. A fajták között jelentős különbség lehet a fejlődési ütem, a zöldtömeg-képzés, a bokrosodás, az érésidő és a hasznosítási cél tekintetében. Érdemes kifejezetten zöldtakarmányozási célra ajánlott fajtát választani.

- **Csávázott vagy csávázatlan vetőmagot válasszak?**

Ez a gazdaság technológiájától, a termesztési céltól és az adott fajta elérhetőségétől függ. A Primag kínálatában jelenleg csávázott és csávázatlan zöldtakarmány célú rozs vetőmagok is elérhetők.

- **Mire használható a zöldtakarmány rozs a szarvasmarhatartásban?**

Felhasználható zöldtakarmányként, illetve megfelelő betakarítással és tartósítási technológiával szenázs vagy szilázs alapanyagaként. A takarmány tényleges értékét mindig a betakarítási fejlettségi állapot és a beltartalom együttesen határozza meg.

A zöldtakarmány rozs egyik legnagyobb értéke a koraiság: az őszi vetésű állomány tavasszal gyorsan fejlődik, jelentős zöldtömeget képezhet, és a megfelelő fenológiai állapotban betakarítva értékes tömegtakarmányt adhat. A jó eredményhez azonban nem elég egyszerűen „rozst vetni”. A zöldtakarmányozási célra alkalmas fajta kiválasztása, a megfelelő vetésnorma, a tápanyagellátás, valamint mindenekelőtt a pontos betakarítási időpont meghatározó. Ha zöldrozs vagy szilázsrozs vetését tervezed, érdemes már a vetés előtt végiggondolnod, milyen állatcsoport takarmányozására, milyen formában és mikor szeretnéd felhasználni a termést.

— 1991 —

P R I M A G
— 1991 —

P R I M A G
— 1991 —